

Sbírka kolejových vozidel NTM je největší státní železniční sbírkou v České republice. Obsahuje více než 230 kolejových vozidel (lokomotivy, salonní vozy, běžné osobní vozy, nákladní vozy, drezíny, služební vozy, poštovní vozy atd.) a celková délka vozidel ze sbírky je v současnosti více než 3 km.

Technické muzeum Království českého bylo založeno v roce 1908. Od počátku byla jeho nedílnou součástí železniční skupina, která se podílela i na otevření prvních expozic v Schwarzenberském paláci na Hradčanech v roce 1910. Z počátku se sbírkotvorná činnost soustředila – jak bylo tehdy běžné – na drobné modely. První reálné kolejové vozidlo – lokomotiva Kladno z roku 1855 – přibyla do sbírek až ve 20. letech 20. století. Od té doby se sbírka kolejových vozidel značně rozrostla. Největší počet přírůstků do sbírky kolejových vozidel zamířil v 60. až 80. letech 20. století v souvislosti s vyřazováním hodnotných vozidel z provozu (salonní vozy 60. léta) a zejména v souvislosti s ukončením parního provozu v Československu v roce 1980 (parní lokomotivy).

Zatímco sbírka kolejových vozidel utěšeně rostla, trochu na okraji pozornosti zůstala otázka jejího uložení. Na počátku 70. let byla v depozitárním areálu NTM v Čelákovících zprovozněna železniční hala s 270 m krytých kolejových stání, která se stala záhy zcela nedostatečnou. Prostorový deficit depozitáře byl řešen systémem dlouhodobých výpůjček kolejových vozidel. V depech ČSD byly ponechávány provozní i neprovozní vozidla jako muzejní výpůjčky. Po roce 1989 se začaly realizovat výpůjčky i soukromým subjektům. Kromě pozitivních dopadů této činnosti, kterými bylo jak samotné uložení vozidel, tak ve většině případů příkladná péče o ně, se objevovaly i neúspěšné spolupráce. Problematickými byly zejména případy, kdy se daný subjekt pustil do generální opravy vozidla, která z nějakých příčin nebyla dotažena do konce (monumentem těchto neúspěchů je dodnes rozebraná rychlíková parní lokomotiva 498.014, uložená v Čelákovících, a parní lokomotiva 365.020 k vidění zde).

Systém dlouhodobých výpůjček byl ovšem dočasným fenoménem 90. let 20. století a na konci první dekády 21. století začal pozvolna slábnout. To mělo za následek postupný návrat vozidel do muzea, které pro ně nemělo kapacitu. **V letech 2006-2007 došlo proto k pronajmutí prostorů v depu Chomutov. Nájemní smlouva s velmi krátkou výpovědní dobou neumožňovala kromě pasivního uložení zásadnější výkon depozitární činnosti.**

Nákup areálu bývalého lokomotivního depa v Chomutově v roce 2012 znamenal pro NTM zásadní mezník pro železniční sbírku v dějinách instituce. Tato akvizice přinesla okamžitě více než 1,5 km krytých kolejových stání a rozvojový areál o velikosti více než 5 ha. Od roku 2012 NTM bývalé železniční depo stavebně proměňuje v plnohodnotný depozitář kolejových vozidel. Z podstatných realizovaných oprav je možné uvést např. generální opravy střechy rotundy 1 a objektu montovny. Zároveň proběhla generální rekonstrukce příjezdové koleje z nádraží v délce cca 450 m. Připraven je projekt na opravu střechy rotundy číslo 2.

Dlouhodobým záměrem NTM je rozvoj tohoto depozitárního areálu, především zvětšení krytých prostor pro uložení sbírkových předmětů a zabezpečení jejich ochrany. V současné době probíhají projekční práce na výstavbu dvou nových hal v jižní části pozemku o půdorysných rozměrech 25 x 70 m (hala 1) a 25 x 150 m (hala 2). V první fázi realizace dojde k rozsáhlé úpravě kolejíšť (celkem se jedná o 1,9 km kolejí) vč. přípravy základů obou hal s následnou realizací. Předpokládané investiční náklady činí 63,5 mil. Kč (kolejiště) a 43 mil. Kč (haly). Dokončení celého projektu stavby hal je plánováno na rok 2029.

Od roku 2017 NTM zpřístupňuje depozitář v pravidelné otevírací době široké veřejnosti. Návštěvníkovi se zde nabízí možnost prohlédnout si ty z nejcennějších železničních pokladů československé železniční historie. **Při prohlídce však musí mít návštěvník stále na paměti, že se nachází v depozitáři, jehož**

prvořadým posláním je uchovávat hodnoty pro budoucí generace a zároveň maximálně využít prostoru krytých stání k jejich uložení. Presentace vozidla v zcela nastrojeném stavu je úkolem až další fáze, kterou je výstavba stálých expozic v Muzeu železnice a elektrotechniky NTM na Masarykově nádraží v Praze.